MRF 2021.313

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 27. september 2021, j.nr. 18/05143

Stadfæstet påbud efter jordforureningslovens § 40 til V's metalvirksomhed om undersøgelse af forurening med TCE og PCE af den ejendom, hvor V siden 1962 havde drevet virksomhed, og hvor der frem til 1996 var anvendt TCE og PCE, da det ikke kunne udelukkes, at de påbudte undersøgelser kunne dokumentere, at forureningen skyldtes V's ansvarspådragende adfærd, og at der dermed kunne meddeles et oprensningspåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69, jf. § 19, idet de almindelige forældelsesregler ikke gælder for tilsynsmyndighedernes adgang til at meddele lovliggørelsespåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69.

Sagen vedrørte en jordforurening på V's ejendom på Islevvej i Rødovre, hvor V siden 1962 havde drevet maskin- og metalvarefabrik. Driftsaktiviteterne i den østlige bygning overgik i 1974 til en anden virksomhed, mens den vestlige bygning siden 1962 var anvendt af V, som bl.a. fremstillede metalsavblade. Produktionsprocessen indebar bl.a. affedtning, hærdning og bemaling af metalvarer, og i den forbindelse var der blevet anvendt trianlæg, der blev fjernet i 1996. I 2009 blev produktionen i den vestlige bygning indstillet, hvorefter virksomheden alene havde foretaget pakning og forsendelse fra bygningen. Fra oktober 2015 til januar 2016 gennemførte Region Hovedstaden en indledende forureningsundersøgelse af ejendommen, hvor der under den vestlige bygning blev konstateret poreluftforurening med chlorerede opløsningsmidler (TCE og PCE) og chlorerede nedbrydningsprodukter i det primære grundvandsmagasin umiddelbart vest for bygningen. V's advokat fremsendte i august 2016 et notat til Rødovre Kommune, hvoraf fremgik, at forureningen under den vestlige bygning måtte være opstået før 1996, da anvendelsen af trianlægget, herunder chlorerede opløsningsmidler, var ophørt i 1996. Kommunen meddelte herefter regionen, at kommunen ikke så påbudsmuligheder i sagen. I september 2016 kortlagde regionen ejendommen som forurenet på vidensniveau 2. I januar 2017 blev der afholdt et møde mellem kommunen og regionen om en række verserende forureningssager, herunder forureningen på ejendommen. Det blev på mødet aftalt, at regionen skulle fremsende sine bemærkninger til advokatens notat af fra august 2016 til kommunen, hvilke regionen fremsendte i april 2017. Det fremgik heraf, at der ikke havde været anmeldt større spild eller uheld siden etablering af første affedtningsanlæg i 1959, hvorfor det var regions vurdering, at forureningen alene kunne tilskrives kondensering, men antageligvis måtte skyldes arbejdsgangen med brug af chlorerede opløsningsmidler. Da der havde været skiftende ejere af produktionen og skiftende aktiviteter siden 1959, anmodende regionen Rødovre Kommune om at meddele påbud efter jordforureningslovens § 40 om forureningsundersøgelser. Kommunen meddelte herefter i december 2017 påbud til V efter jordforureningslovens § 40 om undersøgelse af forureningen under den vestlige bygning på ejendommen. Påbuddet blev påklaget af V, der bl.a. anførte, at undersøgelsespåbuddet var uhjemlet, da det var overvejende sandsynligt, at forureningen eller den væsentligste del heraf var sket før 1992, og der som følge heraf ikke kunne meddeles oprensningspåbud efter jordforureningslovens § 41 eller miljøbeskyttelseslovens § 69, og at et oprensningspåbud under alle omstændigheder ville være udelukket som følge af udløbet af den 20-årige forældelsesfrist efter Danske Lov 5-14-4. Miljø- og Fødevareklagenævnet lagde til grund, at forureningen med overvejende sandsynlighed var sket løbende som et udslag af V's driftsaktiviteter i den vestlige bygning, og at forureningen med overvejende sandsynlighed var sket eller fortsat efter den 1. januar 1992, da der var anvendt chlorerede opløsningsmidler i den vestlige bygning indtil 1996, hvor trianlægget blev fjernet. Da forureningen ikke var endeligt afgrænset, fandt nævnet, at det ikke ville være uproportionalt at påbyde V yderligere undersøgelser, men da trianlægget blev fjernet i 1996, måtte forureningen eller den væsentligste del heraf være sket inden den 1. januar 2001, hvorfor det på forhånd kunne udelukkes, at der senere ville kunne meddeles et oprensningspåbud efter jordforureningslovens § 41. Nævnet fandt imidlertid, "at det ikke på det foreliggende grundlag kan udelukkes, at den af Rødovre Kommune påbudte afgrænsende forureningsundersøgelse vil kunne tilvejebringe dokumentation for, at forureningen skyldes klagers ansvarspådragende, herunder uforsvarlige, adfærd", og at der på dette grundlag vil kunne meddeles påbud om oprensning af forureningen efter miljøbeskyttelseslovens § 69, jf. § 19. Det kunne ikke føre til et andet resultat, at kommunen ved tilsyn på

virksomheden ikke havde konstateret ulovlige forhold. Nævnet afviste, at de almindelige forældelsesregler fandt anvendelse i relation til tilsynsmyndighedernes adgang til at meddele påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69, da der ikke var tale om en fordring i forældelsesreglernes forstand. Det forhold, at oprensningspåbuddet forudsatte et erstatningsretligt ansvarsgrundlag, ændrede ikke herpå, idet nævnet henviste til, at tilsynsmyndighedens "krav" på lovliggørelse ikke hvilede på et erstatningsretligt, men derimod et offentligretligt grundlag. Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæstede herefter påbuddet.

Kommentar: *Med afgørelsen forudsætter Miljø- og Fødevareklagenævnet i overensstemmelse med fast praksis, at der ikke kan meddeles påbud om forureningsundersøgelser, medmindre dette sker med henblik på at påbudsadressaten efterfølgende kan pålægges at fjerne forureningen, jf. ligeledes* ***MRF 2021.129 Mfk****. Nævnet lægger endvidere til grund, at et påbud om oprydning efter jordforureningslovens § 41 må anses for udelukket. Men herefter forudsætter nævnet, at der i jordforureningslovens § 40 er hjemmel til at påbyde en virksomhed at iværksætte undersøgelser, der godtgør, at virksomheden ved uforsvarlig adfærd har forvoldt en ulovlig forurening på en måde, så virksomheden kan meddeles et lovliggørelsespåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69, stk. 1 nr. 2, om genopretning af tilstanden. Uanset denne sammenstilling mellem lovliggørelsespåbud efter miljøbeskyttelsesloven og undersøgelsespåbud efter jordforureningsloven ses i flere tidligere klagenævnsafgørelser, må hertil principielt anføres, at jordforureningslovens § 40 omhandler undersøgelser om årsagen til en forurening, men ikke om årsagen er sket på en måde, der er ansvarspådragende. Og da en overtrædelse af miljøbeskyttelseslovens § 19 udgør et strafbart forhold, vil det tillige være i modstrid med selvinkrimineringsforbuddet i tvangsindgrebslovens § 10 at pålægge virksomheden en sådan forpligtelse til at inkriminere sig selv. Så hvis formålet med undersøgelsespåbuddet er, at virksomheden skal skaffe dokumentation for, at virksomheden har handlet uforsvarlig, er dette ikke blot uden hjemmel i jordforureningslovens § 40, men også i modstrid med grundlæggende retsprincipper.*

I den konkrete sag er det i øvrigt ikke helt klart efter afgørelsen, om det er samme driftsherre (eventuel en juridisk person), der har drevet virksomheden på den vestlige del af ejendommen, og oplysningerne om den anden driftsherre på den østlige del af virksomheden tyder i alle tilfælde på, at den konstaterede forurening skyldes flere forskellige driftsherre. Den omstændighed, at der ikke kan meddeles påbud om undersøgelse vedrørende virksomheden på den østlige del af ejendommen, fordi den pågældende driftsherre ikke havde ejendommen efter februar 1999, betyder ikke, at der kan ses bort fra denne del af forureningen. Hvis § 40 således overhovedet kan anvendes over for V, vil det kræve, at § 43 tillige anvendes, idet det så er regionen, der i givet fald må dække udgiften til denne virksomheds forholdsmæssige andel af undersøgelsesudgifterne, jf. MAD 2013.1982 Nmk.

Klagenævnets afvisning af forældelsesindsigelsen må tiltrædes, men kun hvis forholdet alene anskues i forhold til miljøbeskyttelseslovens § 69. Så enkelt er problemet ikke. Bestemmelsen i jordforureningslovens § 41, stk. 3, nr. 2, om uagtsomt forvoldt forurening refererer således til culpaansvaret, og det er her nærliggende at sammenligne med U 2001.1709 H, hvor Herlev Kommune havde meddelt påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 72 om undersøgelse af TCE-forurening fra en galvaniseringsvirksomhed. Højesteret afviste, at påbuddet var gyldigt, da det vedrørte en forurening, før miljøbeskyttelseslovens § 72 trådte i kraft, men et flertal i Højesteret fandt, at virksomheden var erstatningsansvarlig for kommunens udgifter til undersøgelser og oprydning. Anvendes dommens præmisser på den foreliggende sag fra Rødovre, er det således nærliggende at anse påbudsadgangen efter jordforureningslovens § 41, stk. 3, nr. 2, for at være omfattet af de almindelige forældelsesregler, da grundlaget for påbuddet er det civilretlige ansvarsgrundlag og ikke miljøbeskyttelseslovens § 69 som offentligretlig norm.

Stadfæstelse af undersøgelsespåbud i sag om undersøgelse af jordforurening i Rødovre Kommune

18/05143

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter § 40, jf. § 77, stk. 1, nr. 1, i jordforureningsloven.[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Rødovre Kommunes afgørelse af 15. december 2017 om påbud om undersøgelse af forureningen under den vestlige bygning på matr.nr. [F1] beliggende [A1], 2610 Rødovre.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2.[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 12 måneder, jf. jordforureningslovens § 87, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i overensstemmelse med jordforureningslovens § 77 stk. 1, nr. 1, har behandlet sagen i nævnets afdeling 2, jf. § 3, stk. 1, nr. 2, jf. § 5, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 11. januar 2018 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af påbudsadressaten, der er repræsenteret ved advokat.

Klager har navnlig anført, at

- jordforureningslovens § 40, stk. 1, ikke indeholder hjemmel til at meddele et undersøgelsespåbud, idet det må anses for overvejende sandsynligt, at forureningen eller den væsentligste del heraf er sket før 1992,
- påbuddet er uproportionalt, idet det på forhånd kan udelukkes, at forudsætningerne for senere at meddele et oprensningspåbud til klager efter jordforureningslovens § 41, stk. 1, eller miljøbeskyttelseslovens § 69, jf. § 19, stk. 1, er opfyldt,
- forureningen ikke indebærer nogen miljø og sundhedsmæssig risiko, idet ejendommen er udlagt til ikke-følsom anvendelse, hvorfor der som følge af proportionalitetsprincippet ikke er hjemmel til at meddele undersøgelses- og/eller oprensningspåbud,
- der er indtrådt forældelse i forhold til påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69, jf. § 19, stk. 1, efter Danske Lov (DL) 514-4, og
- det ikke kan afvises, at forureningen under den vestlige bygning hidrører fra andre kilder end klagers virksomhed.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.5.

2. Sagens oplysninger

2.1. *Ejendommen*

Sagen drejer sig om forurening på ejendommen matr.nr. [F1] beliggende [A1], 2610 Rødovre (herefter "Ejendommen"). Ejendommens areal udgør 20.239 m2.

Det fremgår af sagens oplysninger, at der findes to bygninger på Ejendommen – henholdsvis på den østlige og vestlige del (i det følgende omtalt som "den østlige bygning" henholdsvis "den vestlige bygning").

Der er konstateret forurening af både jord og grundvand under begge bygninger. Denne sag angår alene forureningen af jord og grundvand under den vestlige bygning, der består af de chlorerede opløsningsmidler trichlorethylen (TCE) og tetrachlorethylen (PCE) samt nedbrydningsprodukter af chlorerede opløsningsmidler.

Ejendommen blev den 28. september 2016 kortlagt på vidensniveau 2 (lokalitetsnr. 175-30555).

En situationsplan over ejendommen med angivelse af placeringen af de nævnte bygninger og de i det følgende omtalte boringer og målinger er vedlagt nævnets afgørelse som bilag 1.

2.2 *Natur- og grundvandsforhold m.v.*

Ejendommen er beliggende i indvindingsoplandet til [V1] og er omkranset af indvindingsopland til bl.a. [V2] og [V3]. Der indvindes grundvand til bl.a. gartnerier ca. 600-800 meter fra Ejendommen.

Boringer på Ejendommen viser, at det øverste jordlag udgøres af et 0,4-2,1 meter tykt fyldlag bestående af leret fyld, stabilgrus, muld og sand. Fyldlaget underlejres af moræneler med enkelte indslag af smeltevandssand.

Den nærmeste recipient ligger ca. 700 m nordvest for Ejendommen. Ejendommen er beliggende i et område med drikkevandsinteresser, men ikke i et område med særlige drikkevandsinteresser (OSD-område).

Det fremgår af Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse af Ejendommen fra juli 2016, at grundvandspotentialet i det primære magasin ligger i ca. kote +8,0 m DVR90. Det primære grundvandsmagasin er dækket af ca. 5-10 m moræneler.

Den forventede strømningsretning i det primære magasin på Ejendommen er ifølge forureningsundersøgelsen overordnet set mod nordøst i overensstemmelse med det overordnede regionale strømningsmønster.

Af den indledende forureningsundersøgelse fremgår videre, at der blev truffet et lokalt sekundært magasin knyttet til en tankgrav. Derimod blev der ikke truffet sekundært grundvand, som kan transportere forureningen opstrøms.

2.3 *Sagens forhistorie*

Bygningerne og virksomheden

Den østlige bygning er opført i 1959. Ifølge de foreliggende oplysninger påbegyndte klager at drive virksomhed fra den østlige bygning i 1959. Driftsaktiviteterne i bygningen overgik i 1974 til en anden virksomhed, og skiftende virksomheder har siden da haft en række forskellige driftsaktiviteter i den østlige bygning. Klager har ikke drevet virksomhed fra den østlige bygning efter 1974.

Den vestlige bygning er opført i 1962 og har siden været tilknyttet og anvendt af klager som led i dennes virksomhed, der indtil 2009 navnlig omfattede en maskin- og metalvarefabrik, som bl.a. fremstillede metalsavblade. Produktionsprocessen indebar bl.a. affedtning, hærdning og bemaling af metalvarer. I 2009 blev produktionen i den vestlige bygning indstillet, hvorefter klager ifølge sagens oplysninger alene har foretaget pakning og forsendelse fra bygningen. Den vestlige bygning er stadig tilknyttet klagers virksomhed.

Indledende forureningsundersøgelse

Som led i Region Hovedstadens program for kortlægning af forurenende aktiviteter i Rødovre Kommune gennemførte regionen en indledende forureningsundersøgelse af Ejendommen. Undersøgelsen blev afrapporteret i "Indledende forureningsundersøgelse. Metalvarefabrik, sprøjtemaling og industrilakering. [A1], 2610 Rødovre", dateret i juli 2016. Undersøgelsen blev udført af virksomheden [V4] på vegne af regionen i perioden fra oktober 2015 til januar 2016.

Ved undersøgelsen blev der udført 10 boringer, hvorfra der blev taget jord- og grundvandsprøver, og der blev udtaget i alt 26 poreluftprøver i punktmålinger umiddelbart under gulvarealerne i de to værkstedsbygninger på Ejendommen. Undersøgelsen indeholder endvidere en historisk redegørelse for Ejendommens anvendelse, der er baseret på en redegørelse udarbejdet af [V5] i december 2014.

Det fremgår af undersøgelsen, at der blev konstateret en poreluftforurening med chlorerede opløsningsmidler (tetrachlorethylen (PCE), trichlorethylen (TCE) og chloroform) samt nedbrydningsprodukter af chlorerede opløsningsmidler under begge gulvarealer i de to værkstedsbygninger på Ejendommen.

Af side 33 i undersøgelsesrapporten fremgår analyseresultaterne for poreluftprøverne på Ejendommen (tabel 7.2a). Tabel 7.2a er vedlagt nævnets afgørelse som bilag 2.

I regionens forureningsundersøgelse blev der udført seks poreluftprøver under gulv i den vestlige bygning (P1-P6). I alle prøverne blev der truffet forurening med TCE med en koncentration på mellem 4 µg/m3 og 8.080 µg/m3. Forureningen har en maksimal lokal koncentration i den nordlige ende af bygningen (P4) i det tidligere værkstedsareal, hvor koncentrationen af TCE svarer til en overskridelse af Miljøstyrelsens afdampningskriterium for TCE med en faktor 8.000.

I poreluftpunkt P4 blev tillige påvist en koncentration af PCE på 41 µg/m3 svarende til en overskridelse af afdampningskriteriet for PCE med en faktor 7. Koncentrationen af PCE overskrider ikke afdampningskriteriet for så vidt angår de øvrige fem poreluftprøver i den vestlige bygning.

Det fremgår videre af forureningsundersøgelsen, at kilden til poreluftforureningen med chlorerede opløsningsmidler (TCE og PCE) i den vestlige bygning sandsynligvis er knyttet til tidligere værkstedsaktiviteter i forbindelse med sprøjtemaling og affedtning af metalgenstande.

Regionens forureningsundersøgelse påviste derudover en grundvandsforurening med TCE og chlorerede nedbrydningsprodukter i det primære grundvandsmagasin på Ejendommen og en terrænnær jordforurening med nikkel på den vestlige del af Ejendommen.

I vandprøven (B5) fra det primære grundvandsmagasin umiddelbart vest for den vestlige bygning blev der påvist en forurening med chlorerede nedbrydningsprodukter, der ifølge undersøgelsen sandsynligvis stammer fra brug af chlorerede opløsningsmidler i det tilstødende tidligere sprøjtemaleri og hærderi i den vestlige bygning. Grundvandsforureningen blev ikke afgrænset ved forureningsundersøgelsen.

Ifølge den indledende forureningsundersøgelse er den forventede strømningsretning i det primære magasin på Ejendommen overordnet set mod nordøst i overensstemmelse med det overordnede regionale strømningsmønster.

Endelig fremgår det af regionens indledende forureningsundersøgelse, at der blev foretaget en risikovurdering for indeklimaet ved en fremtidig meget følsom arealanvendelse i henhold til JAGG 2.0-modellen, som viser, at forureningen under den vestlige bygning vil udgøre en risiko for indeklimaet. Det vurderes videre, at den påviste forurening med TCE og nedbrydningsprodukter heraf udgør en risiko for grundvandsressourcen.

Korrespondance mellem klager, Rødovre Kommune og Region Hovedstaden om påbudsmulighederne

På baggrund af den indledende forureningsundersøgelse varslede Region Hovedstaden den 22. juli 2016 ejerne af Ejendommen om påtænkt kortlægning på vidensniveau 2.

Ved brev samme dato anmodede Region Hovedstaden Rødovre Kommune som tilsynsmyndighed om at vurdere mulighederne for at søge forureningssagen på Ejendommen løst ved påbud eller erstatning i henhold til miljøbeskyttelsesloven, jordforureningsloven eller miljøskadeerstatningsloven.

Den 15. august 2016 sendte en advokat på vegne af klager et notat til kommunen, hvori det blev vurderet, at der ikke var mulighed for at meddele påbud til klager i anledning af de konstaterede jordforureninger. I notatet anføres bl.a. for så vidt angår den vestlige bygning:

"Den vestlige bygning på ejendommen blev opført i 1962 af [V6] (dengang [V7]). Virksomheden producerede savklinger, herunder ved hærdning, affedtning og lakering.

Virksomheden er stedse blevet drevet af [V6] – og som det fremgår af den historiske redegørelse, løbende blevet udviklet i takt med den teknologiske udvikling. For så vidt angår trianlægget blev dette fjernet i 1996 og erstattet med vand-luft baseret affedtning. Produktionen blev indstillet i 2009, herefter har der alene været pakning og forsendelse fra bygningen.

Der har ikke på noget tidspunkt været ulykker eller uheld med udslip af forurenende stoffer til følge."

Senere i notatet anføres, at klager ophørte med anvendelsen af trianlægget og andre chlorerede opløsningsmidler i 1996, og at forureningen under den vestlige bygning derfor må antages at være opstået før 1996.

Rødovre Kommune meddelte ved e-mail af 23. august 2016 Region Hovedstaden, at kommunen ikke så påbudsmuligheder i sagen.

Den 28. september 2016 traf Region Hovedstaden på baggrund af den indledende forureningsundersøgelse afgørelse om kortlægning af Ejendommen som forurenet på vidensniveau 2.

Den 17. januar 2017 blev der afholdt et møde mellem Rødovre Kommune og Region Hovedstaden om en række verserende forureningssager, herunder vedr. forureningen på Ejendommen. Det blev på mødet aftalt, at regionen ville sende sine bemærkninger til advokatens notat af 15. august 2016 til kommunen.

Regionen fremsendte den 19. april 2017 sine bemærkninger til notatet af 15. august 2016 til kommunen, hvoraf bl.a. fremgår:

"Forureningen er ikke er afgrænset, og omfanget kendes derfor ikke. Der er bl.a. fundet op til 12.000 µg/l TCE i grundvandet, og der er også fundet indhold af TCE i jorden, på op til 0,92 mg/kg TS. Regionen mener derfor ikke at omfanget af forureningen kan vurderes at være begrænset. Da der ikke har været anmeldt større spild eller uheld siden etablering af første affedtningsanlæg i 1959, mener regionen desuden heller ikke at indholdet alene kan tilskrives kondensering, men derimod antageligvis må skyldes arbejdsgangen med brug af chlorerede opløsningsmidler. Hertil vil regionen henvise til landsrettens afgørelse i ALBA sagen.

Region Hovedstaden er af den opfattelse, at der allerede i 1960'erne for renserivirksomhed var almindelig viden om, at udledning eller spild af PCE ville medføre fare for forurening, heraf også grundvandet. Dette begrundes nærmere med, at der så tidligt som i bekendtgørelse nr. 504 af 9. oktober 1945 blev givet regler for arbejde med chlorerede opløsningsmidler (PCE),

og at renserivirksomheder allerede fra den første miljøbeskyttelseslov, der trådte i kraft 1. oktober 1974, indeholdt bestemmelser om, at der ikke måtte anlægges eller påbegyndes renserivirksomhed uden forudgående godkendelse fra miljømyndighederne. […]

Region Hovedstaden er opmærksom på, at det i nærværende sag ikke er en renserivirksomhed, men derimod aktiviteter i forbindelse med metalvarefabrik, industrilakering og metalproduktion, hvor der tilsyneladende er brugt TCE i forbindelse med afrensning. […] Region Hovedstaden er […] af den opfattelse, at der gælder en skærpet culpabedømmelse for professionelle virksomheders handlinger i forbindelse med brug af TCE i den pågældende periode, også for andre aktiviteter end renservirksomheder.

[…] Regionen mener ikke, at sagen er tilstrækkeligt oplyst. Dels fordi regionen ikke mener at forureningerne kun kan tilskrives kondensering og emissioner, men ligeledes fordi der har været skiftende ejere af produktionen og skiftende aktiviteter siden 1959.

Derudover lader det til at der ved udarbejdelsen af vurderingen er fremkommet yderligere oplysninger til sagen, som ikke fremgår af regionens historiske redegørelse, bla. om udskiftning af trianlægget i østlig bygning, samt oplysninger om trianlæg i den vestlige bygning.

Region Hovedstaden vurderer, at forureningen kan udgøre en miljørisiko, som på det foreliggende grundlag forventeligt vil blive omfattet af den offentlige indsats. Region Hovedstaden skal derfor anmode kommunen om, på det ovenstående grundlag, at vurdere om det er muligt at oplyse sagen yderligere, og at tage fornyet stilling til, om der er en sådan sammenhæng i de faktiske oplysninger, at det kan lægges til grund, at en eller flere mulige forurenere har udvist en culpøs adfærd i forbindelse med f.eks. affedtningen. Kommunen må herefter tage stilling til om der på den baggrund er grundlag for at meddele et eventuelt påbud, og til hvem."

Rødovre Kommune vurderede i et notat af 23. november 2017, at kommunen ikke kunne træffe afgørelse om undersøgelses- eller oprensningspåbud for så vidt angik forureningen under den østlige bygning på Ejendommen. Derimod vurderede kommunen, at det ikke på forhånd kunne udelukkes, at der ville være grundlag for at meddele oprensningspåbud efter miljøbeskyttelsesloven til klager for så vidt angik den forurening, der var konstateret ved den vestlige bygning.

På baggrund af denne vurdering fremsendte Rødovre Kommune den 23. november 2017 forvarsel om undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40 til klager for så vidt angik forureningen under den vestlige bygning.

Rødovre Kommune traf samme dag afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse til [V8] for så vidt angik den konstaterede forurening under den østlige bygning. Denne afgørelse blev ikke påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Indledende forureningsundersøgelse af naboejendommen beliggende [A2] og [A3]

[V9] gennemførte i perioden fra juni til september 2014 på vegne af Region Hovedstaden en indledende forureningsundersøgelse på matr.nr. [F2], [F3] og [F4] beliggende [A2] og [A3], 2610 Rødovre. Undersøgelsesrapporten er dateret december 2014. [A2] (matr.nr. [F2] og [F3]) grænser mod nord og vest op til den vestlige del af [A1] (Ejendommen). [A3] (matr.nr. [F4]) ligger nord for [A2] og grænser ikke op til [A1].

Det fremgår af den indledende forureningsundersøgelse, at der på [A2] og [A3] bl.a. har været drevet maskinstation siden 1961-62 med sprøjtemalingsværksteder mv. På en del af [A2] har der frem til midten af 1980'erne endvidere været drevet vognmandsvirksomhed.

I forbindelse med forureningsundersøgelsen på [A2] og [A3], blev der udført 21 boringer, hvoraf 15 af boringerne blev filtersat. Tre af filterne i boringerne (B116, B117 og B118) blev forsøgt placeret i toppen af det primære grundvandsmagasin. De resterede filtre blev sat i sekundært grundvand. Der blev endvidere udført i alt 46 poreluftmålinger, koncentreret omkring

sprøjtemalingsværksteder, oplagsområder samt til screening af området for den tidligere vognmandsvirksomhed med mistanke om forurening med chlorerede opløsningsmidler.

Konklusionerne i den indledende forureningsundersøgelse af [A2] og [A3] sammenfattes således:

"*[A3]*

Ved værkstedsbygningen er der konstateret indhold af kulbrinter og/eller TCE i poreluften samt enkelte jordprøver med indhold af kulbrinter over kriterierne. Der er endvidere i to vandprøver (B104 og B105) konstateret indhold af chlorerede nedbrydningsprodukter umiddelbart over kriterierne. Forureningerne er ikke afgrænset. Forureningerne vurderes ikke at udgøre en risiko ved den nuværende arealanvendelse, som asfalteret areal tilknyttet erhvervsvirksomhed på ejendommen. Forureningerne vurderes at udgøre en risiko for en eventuel fremtidig mere miljøfølsom arealanvendelse.

Ved et tidligere byggeprojekt blev der konstateret høje indhold af kulbrinter (benzin) i to prøver udtaget umiddelbart udenfor byggefeltet. Det kan ikke afvises, at denne forurening kan udgøre en risiko for nuværende arealanvendelse.

Der er kun udført poreluftmålinger under det tidligere sandblæsnings- og sprøjtemalingsværksted samt under halvtag langs værkstedet nordvendte facade. Det kan derfor ikke afgøres, om der findes hotspot, der kan udgøre en risiko for indeklimaet ved en eventuel fremtidig anvendelse af bygningen til beboelse.

[A2]

Ved undersøgelsen er der konstateret en kraftig forurening med chlorerede opløsningsmidler i poreluft og grundvand i to områder langs skel til naboejendommen [A1], 2610 Rødovre på matr. nr. [F1]. Der er ved screening af et areal anvendt i tilknytning til vognmandsforretning konstateret indhold af kulbrinter i poreluften over et større areal. I enkelte jordprøver udtaget i området er der konstateret indhold af kulbrinter over kriterierne. Forureningerne er ikke afgrænset. Forureningerne vurderes ikke at udgøre en risiko ved den nuværende arealanvendelse, som asfalteret areal tilknyttet erhvervsvirksomhed på ejendommen. Forureningerne vurderes at udgøre en risiko for en eventuel fremtidig mere miljøfølsom arealanvendelse.

På baggrund af indledende JAGG-modelberegninger vurderes det, at den påviste forurening med trichlorethylen i poreluften kan udgøre en risiko for indeklimaet i en eventuel fremtidig beboelsesbygning. De indledende JAGG-modelberegninger viser, at de påviste kulbrinteforureninger i poreluften ikke udgør en risiko for indeklimaet i en eventuel fremtidig beboelsesbygning.

Indholdene af chlorerede opløsningsmidler og kulbrinter i poreluften vurderes ikke at udgøre en risiko for udeklimaet for den nuværende anvendelse af ejendommene til erhvervsformål.

Der er i en vandprøve B118-1, udtaget umiddelbart i sandlag over primært magasin samt i B111, B113, B114, B115 og B118-2, udtaget i sekundært grundvand, konstateret kraftig forurening med trichlorethylen og chlorerede nedbrydningsprodukter. I B116 udtaget i formodet nedstrøms retning konstateret indhold af chlorerede nedbrydningsprodukter over kvalitetskriteriet. De konstaterede forureninger vurderes at udgøre en risiko for områdets grundvandsressource."

På [A2] blev der således gennemført en række poreluftmålinger. I to af målingerne under et tidligere halvtag, der var placeret i skel nord for [A1], blev der konstateret et indhold af TCE på 1.300-1.500 µg/m3. Niveauet af TCE aftog kraftigt væk fra skel. Der blev ligeledes konstateret indhold af TCE i grundvandsprøver. I to andre poreluftmålinger placeret umiddelbart vest for skellet til [A1], blev der konstateret et indhold af TCE på 1.100-6.000 µg/m3.

Det anføres i den indledende forureningsundersøgelse, at kilden til det konstaterede indhold af TCE samt chlorerede nedbrydningsprodukter på [A2] ikke kan fastlægges entydigt. Det anføres, at der kan være tale om en skeloverskridende forurening stammende fra [A1] og/eller et eller flere lokale hotspots, som ikke blev lokaliseret ved den gennemførte

undersøgelse. Den konstaterede forurening blev ikke afgrænset med regionens indledende forureningsundersøgelse af [A2] og [A3], og det fremgår af undersøgelsen, at der kan være områder med jordforurening med chlorerede opløsningsmidler på ejendommen.

Endvidere anføres i den indledende forureningsundersøgelse af [A2] og [A3], at det primære grundvandsmagasin er knyttet til kalken, og at potentialet er beliggende i kote ca. +8,5 m DVR90. Ved forureningsundersøgelsen kunne strømningsretningen i det primære magasin ikke fastlægges entydigt, da lokaliteten er beliggende nær et grundvandsskel og kan være påvirket af en vandindvinding placeret 400 m sydøst for ejendommen.

Det fremgår af sagens akter, at Region Hovedstaden ved e-mail af 12. januar 2018 gjorde Rødovre Kommune opmærksom på den indledende forureningsundersøgelse af [A2] og [A3] i forbindelse med det udstedte undersøgelsespåbud af 15. december 2017 vedr. [A1].

2.4 *Den påklagede afgørelse*

Rødovre Kommune har den 15. december 2017 meddelt påbud om undersøgelse af forureningen med chlorerede opløsningsmidler og nedbrydningsprodukter af chlorerede opløsningsmidler under den vestlige bygning på ejendommen beliggende [A1], 2610 Rødovre (Ejendommen).

Det fremgår af påbuddet, at undersøgelsen skal omhandle den forurening, Region Hovedstaden har påvist under den vestlige bygning på grunden, og at formålet med undersøgelsen er at kortlægge forureningens omfang og udbredelse samt kilderne til forureningen.

Der er i påbuddet stillet krav om, at klager skal sende et oplæg til den afgrænsende forureningsundersøgelse til Rødovre Kommunes godkendelse, hvorefter undersøgelsen skal foretages og afrapporteres til kommunen inden for en frist på tre måneder.

Af påbuddet fremgår, at Rødovre Kommune har vurderet, at den konstaterede forurening efter al sandsynlighed stammer fra de aktiviteter, der er beskrevet i Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse fra juli 2016, som er sprøjtemaling og affedning af metalgenstande.

For så vidt angår forureningen under den vestlige bygning har Rødovre Kommune vurderet, at der er grund til at antage, at forureningen med chlorerede opløsningsmidler er fortsat indtil 1996, hvor klager fjernede trianlægget fra bygningen. Kommunen har anført, at da forureningen med stor sandsynlighed stoppede i 1996 og dermed før 1. januar 2001, er der ikke grundlag for, at kommunen kan meddele oprensningspåbud efter jordforureningslovens § 41.

Det fremgår videre af påbuddet, at et oprensningspåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69 vil forudsætte, at kommunen sandsynliggør, at klager har udvist en ansvarspådragende adfærd (culpa). Herefter fremgår:

”Uanset at et evt. oprensningspåbud i givet fald skal meddeles efter miljøbeskyttelseslovens § 69, er det Rødovre Kommunes vurdering, at jordforureningslovens § 41, Stk. 4 kan anvendes som rettesnor for, hvornår en forurenende virksomheds ansvar for en konstateret jordforurening bortfalder som følge af forældelse.

Anvendelsen af trianlægget i den vestlige bygning ophørte i 1996 dvs. for 21 år siden. På den baggrund vurderer Rødovre Kommune, at kommunen ikke er afskåret fra at meddele oprensningspåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69 som følge af forældelse.

Rødovre Kommune vurderer samlet set, at det ikke på forhånd kan udelukkes, at der vil være grundlag for at meddele oprensningspåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69 til [V6] for så vidt angår den forurening, der er konstateret ved den vestlige bygning på grunden. Dermed er der grundlag for at meddele undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40, Stk. 1.

Ved vurderingen har Rødovre Kommune lagt vægt på de forhold, som Region Hovedstaden har fremført i sit notat af 19. april 2017 om, at der kan eksistere en skærpet culpabedømmelse for virksomheder, der håndterer chlorerede opløsningsmidler, idet der allerede i 1960´erne var almindelig viden om disses farlighed."

Undersøgelsespåbuddet indeholder derudover en nærmere redegørelse for sagens omstændigheder og forløb.

I påbuddet har Rødovre Kommune endvidere vurderet, at det ikke er muligt for kommunen at påbyde forureningen under den østlige bygning undersøgt af klager. Det fremgår, at den del af forureningen under den østlige bygning, som klager måtte være ansvarlig for, er sket før 1. januar 1992, og at klager ikke havde rådighed over den østlige bygning den 10. februar 1999 eller senere, jf. miljøbeskyttelseslovens § 83 a.

2.5 *Klagens indhold*

Klager har i klagen af 11. januar 2018 indledningsvis anført, at jordforureningslovens § 40, stk. 1, ikke indeholder hjemmel til at meddele påbud om undersøgelse af forureningen, da det må anses for overvejende sandsynligt, at forureningen eller den væsentligste del heraf hidrører fra før 1992, jf. jordforureningslovens § 40, stk. 2. Klager har henvist til, at anvendelsen af chlorerede opløsningsmidler i den vestlige bygning blev påbegyndt i 1962, og at anvendelsen heraf er pågået indtil 1996, dvs. at alene 4 af i alt 34 års anvendelse af chlorerede opløsningsmidler ligger efter 1992.

Klager har i den forbindelse anført, at det ved vedtagelsen af jordforureningslovens § 40, stk. 2, blev forudsat, at bestemmelsen ikke skulle have tilbagevirkende kraft, og har henvist til U 1991.791 Ø og U 1999.1600 H.

Dernæst har klager anført, at undersøgelsespåbuddet ikke er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, idet forudsætningerne for efterfølgende at meddele påbud til klager om oprensning af forureningen ikke er til stede. Klager har henvist til Natur- og Miljøklagenævnets afgørelser trykt i MAD 2013.3240 Nmk og MAD 2013.3285 Nmk.

Klager har anført, at da forureningen utvivlsomt er forårsaget før 1996, er oprensningspåbud efter jordforureningsloven på forhånd udelukket.

For så vidt angår muligheden for efterfølgende at meddele oprensningspåbud i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 69, jf. § 19, stk. 1, har klager anført, at dette vil forudsætte, at forureningen er forårsaget culpøst, hvilket kommunen bærer bevisbyrden for at dokumentere. Det er klagers opfattelse, at Rødovre Kommune i undersøgelsespåbuddet intet konkret har anført, der indikerer, at forureningen er forårsaget culpøst.

Klager har endvidere anført, at den konstaterede forurening ikke indebærer nogen miljø- og sundhedsmæssig risiko, idet Ejendommen er udlagt til ikke-følsom anvendelse, hvilket medfører, at der som følge af proportionalitetsprincippet ikke er hjemmel til at meddele undersøgelses- og/eller oprensningspåbud.

Endelig har klager anført, at selv hvis det antages, at forureningen er forårsaget culpøst, vil et efterfølgende oprensningspåbud være udelukket som følge af udløbet af den 20-årige forældelsesfrist efter Danske Lov (DL) 5-14-4. Klager har bl.a. henvist til U 1992.575 H og en afgørelse fra Miljøstyrelsen af 30. juni 1992 (j.nr. 335/101-007).

Med klagen har klager desuden fremlagt et teknisk notat af 8. januar 2018 udarbejdet af [V10] på vegne af klager.

I notatet er der bl.a. foretaget en vurdering af forureningen i jord, grundvand og poreluft, der er konstateret ved Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse af Ejendommen. I relation til den konstaterede forurening i grundvandet med chlorerede nedbrydningsprodukter er det bl.a. anført i notatet, at der kun er gennemført to analyser af grundvandet, og at niveauerne for miljøfremmede stoffer i boringerne ved den vestlige bygninger ikke er kritiske, ud over en overskridelse for to nedbrydningsprodukter, herunder vinylchlorid. Det er endvidere anført, at det ikke fremgår af den indledende forureningsundersøgelse, at den konstaterede forurening i grundvandet ved den vestlige bygning eventuelt kan stamme fra andre kilder og er spredt med strømninger i det terrænnære grundvand.

I relation til den konstaterede poreluftsforurening med navnlig TCE under den vestlige bygning er det anført i notatet, at analyserne af poreluftprøverne ikke er udført med en akkrediteret analysemetode, og at mængden af TCE set ud fra en samlet massebetragtning ikke umiddelbart forekommer væsentlig.

Notatet indeholder endvidere en række risikovurderinger, hvor det bl.a. er anført, at det ikke er sandsynliggjort, at den konstaterede grundvandsforurening udgør en væsentlig fare for vandindvindingsboringer i området, at Region Hovedstadens risikovurdering ikke inddrager betragtninger om spredningsrisiko i grundvandet, samt at risikobetragtningen for TCE i poreluften ikke skal udføres i relation til en fremtidig "meget følsom arealanvendelse" på Ejendommen.

Det konkluderes i notatet, at der ikke er dokumenteret uheld, spild eller bevidste handlinger eller overtrædelser af miljøgodkendelser, som indikerer, at virksomheden bevidst skulle have forårsaget væsentlig forurening, og at det ikke er dokumenteret, at de konstaterede forureninger i og omkring den vestlige bygning vil kunne udgøre en væsentlig miljø- og sundhedsmæssig risiko for en fremtidig anvendelse som kontor- og/eller serviceerhverv eller for den primære grundvandsressource i området.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 23. august 2018 modtaget supplerende bemærkninger fra klager.

Klager har indledningsvis anført, at Rødovre Kommune har baseret sin afgørelse på en streng ordlydsfortolkning af jordforureningslovens § 40, stk. 2, 1. pkt., hvilket efter klagers opfattelse ikke er korrekt. Klager har endvidere gentaget det anførte i klagen af 11. januar 2018 om, at lovgiver har forudsat, at jordforureningslovens § 40, stk. 2, 1. pkt. selv som ændret efter U 1999.1600 H ikke måtte tillægges tilbagevirkende kraft.

Klager har desuden anført, at det ikke på det foreliggende grundlag kan konkluderes, at den begrænsede forurening, der er konstateret under den vestlige bygning, stammer fra virksomhedsdriften hos klager. Klager har i den forbindelse henvist til, at der er konstateret omfattende og ikke afgrænsede forureninger med chlorerede opløsningsmidler på naboejendommen, og at det ikke kan afvises, at disse forureninger udgør kilden til forureningen på den vestlige del af Ejendommen. Ifølge klager er det påklagede undersøgelsespåbud upræcist, idet grundvandsforureningen med chlorerede opløsningsmidler under den vestlige bygning kan hidrøre fra kilder uden forbindelse til klagers virksomhed.

I relation til proportionalitetsprincippet ved meddelelse af undersøgelsespåbud har klager supplerende anført, at det af Rødovre Kommunes sagsakter fremgår, at kommunen også før 1996 førte miljøtilsyn med klagers virksomhed. Klager har i den forbindelse fremlagt en skrivelse fra kommunen til klager fra marts 1987, en skrivelse fra klager til kommunen fra marts 1987 og en skrivelse fra kommunen til klager fra august 1993. I skrivelserne er kommunens miljøtilsyn med klagers virksomhed omtalt.

Det er klagers opfattelse, at det må kunne konkluderes, at Rødovre Kommunes tilsynsnotater, der ikke har kunnet fremskaffes, ikke har indeholdt oplysninger, der kunne indikere ansvarspådragende adfærd i relation til håndteringen af chlorerede opløsningsmidler, da tilsynsnotaterne i modsat fald måtte antages at være blevet gemt, og da kommunen i givet fald havde meddelt påbud til klagers virksomhed. Det er klagers opfattelse, at det er usandsynligt, at en yderligere forureningsundersøgelse vil kunne dokumentere, at klager har forårsaget forureningen culpøst.

Klager har endvidere anført, at det ikke er foreneligt med proportionalitetsprincippet at påbyde klager at undersøge grundvandsforureningen på den vestlige del af Ejendommen, idet det er tvivlsomt, hvornår de øvrige (eller den øvrige del af) grundvandsforureningen vil blive undersøgt nærmere. Da grundvandsforureningen næppe kan antages at være stationær, vil undersøgelse af en lille del af de samlede forurenede grunde reelt ikke kunne anvendes til noget, hvis eller når Region Hovedstaden iværksætter offentlig indsats på Ejendommen.

Vedlagt de supplerende bemærkninger er yderligere to notater udarbejdet af [V10] på vegne af klager, dateret henholdsvis den 22. og 23. august 2018.

I notatet af 22. august 2018 har [V10] fremsat en række bemærkninger til Rødovre Kommunes bemærkninger af 22. juni 2018 til klagen. Det er bl.a. anført i notatet, at der ikke er hjemmel i jordforureningslovens § 40 til det udstedte undersøgelsespåbud, da klager ikke har udvist uforsvarlig adfærd, og da der ikke kan meddeles et efterfølgende oprensningspåbud, ligesom det er understreget, at Ejendommen ikke er beliggende i et område med særlige drikkevandsinteresser.

I notatet af 23. august 2018 har [V10] foretaget en vurdering af forureningen af naboejendommen [A2] og [A3] med det formål at undersøge i hvilket omfang, der kunne være en mulighed/risiko for, at forureningerne fra [A2] og [A3] måtte have bredt sig ind under den vestlige del af [A1] (Ejendommen). Vurderingen blev foretaget med udgangspunkt i Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse af [A2] og [A3] fra december 2014.

Det konkluderes i notatet af 23. august 2018 bl.a., at der er blevet anvendt chlorerede opløsningsmidler i aktiviteterne på både [A2] og [A3], og at der flere gange har været mistanke om samt konstateret kemikalieudslip fra affaldsdepot, tanke, vaskeplads m.m. på ejendommene, men at det ikke er bekræftet, om der har været udslip af chlorerede opløsningsmidler.

Ifølge notatet har kemikalieaktiviteterne på [A3] primært foregået på den nordlige side af grunden, som ikke vender mod [A1], men det kan ifølge [V10] ikke udelukkes, at kemikaliespildet kan have bevæget sig ind under bygningerne. Kemikalieaktiviteterne på [A2] ligger ifølge notatet tæt op ad den vestlige del af [A1].

[V10] har endvidere konkluderet, at der ikke kan siges noget entydigt om strømningsretningen for [A2] eller [A3], og at det derfor ikke kan udelukkes, at et eventuelt udslip af chlorerede opløsningsmidler vil kunne bevæge sig gennem jord- eller vandprofilen til [A1] og forårsage afsmitning.

Klager har efterfølgende den 5. oktober 2018 fremsat yderligere supplerende bemærkninger, hvor klager har anført, at Rødovre Kommune ikke konsekvent har anlagt en streng ordfortolkning af jordforureningslovens § 40, og at kommunens juridiske fortolkninger af retspraksis er forkerte og ikke holder til en efterprøvelse.

2.6 R*ødovre Kommunes bemærkninger til klagen*

Rødovre Kommune har i bemærkninger af 22. juni 2018 til klagen indledningsvis anført, at kommunen fastholder afgørelsen.

Rødovre Kommune har dernæst anført, at det er en betingelse for at meddele påbud efter § 40, at forureningen ikke er ophørt før den 1. januar 1992. Det er derimod ikke en betingelse, at den væsentligste del af forureningen skal være sket efter den 1. januar 1992. Kommunen har i den forbindelse henvist til afgørelserne trykt i MAD 2012.962 NMK og MAD 2012.1778 NMK.

I forhold til efterfølgende at meddele oprensningspåbud har Rødovre Kommunen anført, at Natur- og Miljøklagenævnets praksis i afgørelserne trykt i MAD 2013.3240 NMK og MAD 2013.3285 NMK, må forstås som et ganske strengt krav i forhold til sagens oplysning. Efter kommunens opfattelse skal der være tilvejebragt sikker viden om, at det er udelukket, at forureningen er sket som følge af en culpøs adfærd, der kan begrunde meddelelse af et oprensningspåbud efter

miljøbeskyttelseslovens § 69. Kommunen har vurderet, at det ikke kan udelukkes i sagen, og en undersøgelse kan eksempelvis bidrage til at afklare, om en væsentlig del af forureningen hidrører fra større spild, eller om der primært er tale om udsivning fra utætte kloakker.

Rødovre Kommune har bemærket, at der i forarbejderne i jordforureningsloven er støtte for, at undersøgelsespåbud skal meddeles også i tilfælde, hvor det ikke er muligt at meddele et oprensningspåbud.

Videre har Rødovre Kommune anført, at forældelseslovgivningen alene finder anvendelse på fordringer. For så vidt angår offentligretligt ansvar er det kommunens opfattelse, at det alene er relevant at drøfte passivitet.

I relation til det af klager fremlagte notat af 8. januar 2018 fra [V10] har Rødovre Kommune bl.a. anført, at kommunen anser to analyser af grundvand for at være tilstrækkeligt til at konstatere, at der findes en forurening af det terrænnære grundvand på Ejendommen med nedbrydningsprodukter af chlorerede opløsningsmidler. Kommunen har videre bemærket, at formålet med et undersøgelsespåbud netop er at få undersøgt forureningen yderligere både med henblik på at få den afgrænset og med henblik på at kunne udføre en mere præcis risikovurdering. Kommunen har tillige anført, at det ikke er væsentligt, at poreluftsmålingerne er udført efter en ikke akkrediteret analysemetode, idet formålet med en indledende forureningsundersøgelse ikke er at bestemme det enkelte analyseresultat med stor nøjagtighed.

Rødovre Kommune har endvidere anført, at det forhold, at Ejendommen ikke er beliggende i et OSD-område, ikke i sig selv indebærer, at undersøgelses- og oprensningspåbud er udelukket, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. I den forbindelse har kommunen anført, at det ikke er en forudsætning for at meddele påbud, at kommunen kan sandsynliggøre, at forureningen er så alvorlig, at den direkte truer den fortsatte drift af områdets vandforsyninger.

Endelig har Rødovre Kommune anført, at man kun har ført tilsyn med klagers virksomhed fra og med 1996, dvs. fra og med det tidspunkt, hvor anvendelsen af chlorerede opløsningsmidler ophørte.

Rødovre Kommune har den 2. oktober 2018 sendt yderligere bemærkninger til klagen, hvoraf det fremgår, at Region Hovedstaden den 12. januar 2018 gjorde kommunen opmærksom på regionens indledende forureningsundersøgelse på naboejendommen beliggende [A2] og [A3], 2610 Rødovre. Denne undersøgelsesrapport er dateret december 2014. Det er kommunens vurdering, at en del af forureningen på [A2] og [A3] kan stamme fra Ejendommen, hvorimod det modsatte forekommer usandsynligt. Kommunen har navnlig henvist til, at poreluftprøverne fra [A2] og [A3] viser den højeste koncentration af TCE umiddelbart nord og vest for skel til Ejendommen, mens den højeste koncentration af TCE på den vestlige del af Ejendommen er højere end analyseresultaterne fra [A2] og [A3].

Endvidere har Rødovre Kommune erkendt, at kommunen også før 1996 førte tilsyn med klagers virksomhed. Dette forhold udelukker dog ifølge kommunen ikke, at den skete forurening kan være opstået ved ansvarspådragende adfærd.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Følgende medlemmer af Miljø- og Fødevareklagenævnet har deltaget i sagens behandling: Jane Fløe (formand), landsdommerne Peter Buhl og Olaf Tingleff, og de sagkyndige medlemmer Dorte Harrekilde og Elizabeth Steenberg.

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle følgende forhold:

1. Kilden til forureningen
2. Tidspunktet for forureningen
3. Proportionalitetsprincippet

Efter nævnets vurdering er der ikke med klagen i øvrigt fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af førsteinstansens afgørelse.

3.2 *Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger*

Sagen angår spørgsmålet om, hvorvidt klager kan pålægges at foretage en afgrænsende undersøgelse af den forurening af jord og grundvand, som Region Hovedstaden har påvist under den vestlige bygning i den indledende forureningsundersøgelse fra juli 2016 med det formål at kortlægge forureningens omfang, udbredelse samt kilderne til forureningen.

3.2.1 *Ad 1) Kilden til forureningen*

Det fremgår af jordforureningslovens forarbejder, at et undersøgelsespåbud efter lovens § 40 kan meddeles, når der er en begrundet mistanke om, at der er en forurening, der skal undersøges, og at den mulige forurening med overvejende sandsynlighed kan hidrøre fra den mulige forureners virksomhed eller anlæg.[4]

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at den konstaterede forurening med chlorerede opløsningsmidler (TCE og PCE) samt nedbrydningsprodukter heraf under den vestlige bygning, med overvejende sandsynlighed stammer fra klagers driftsaktiviteter i denne bygning.

Ved vurderingen har Miljø- og Fødevareklagenævnet lagt vægt på, at forureningen med chlorerede opløsningsmidler, navnlig TCE, er påvist i samtlige poreluftprøver under den vestlige bygning i Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse af Ejendommen med den højeste koncentration i poreluftprøven under den nordlige del af bygningen (P4). Den indledende forureningsundersøgelse påviste endvidere en forurening med chlorerede nedbrydningsprodukter i vandprøven fra det primære grundvandsmagasin umiddelbart vest for den vestlige bygning (B5).

Miljø- og Fødevareklagenævnet har videre lagt vægt på, at det fremgår af Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse af Ejendommen, at kilden til poreluftforureningen med chlorerede opløsningsmidler (TCE og PCE) i den vestlige bygning sandsynligvis er knyttet til tidligere værkstedsaktiviteter i forbindelse med sprøjtemaling og affedtning af metalgenstande. Det fremgår endvidere af regionens indledende forureningsundersøgelse, at forureningen med chlorerede nedbrydningsprodukter i det primære grundvandsmagasin umiddelbart vest for den vestlige bygning sandsynligvis stammer fra brug af chlorerede opløsningsmidler i det tilstødende tidligere sprøjtemaleri og hærderi i den vestlige bygning.

Endelig har Miljø- og Fødevareklagenævnet lagt vægt på de af klager fremlagte oplysninger om aktiviteterne i den vestlige bygning, herunder det anførte om trianlægget. Det fremgår således af et brev af 15. august 2016 til Rødovre Kommune fra klagers advokat, at klager indtil 2009 producerede savklinger i den vestlige bygning, herunder ved hærdning, affedtning og lakering, og i den forbindelse bl.a. har anvendt et trianlæg, der ifølge klager blev fjernet i 1996.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at de foreliggende oplysninger om forureningen på naboejendommen beliggende [A2] og [A3], 2610 Rødovre ikke kan ændre denne vurdering.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har herved lagt vægt på, at det fremgår af Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse af naboejendommen, dateret i september 2014, at den højeste koncentration af TCE i poreluften på naboejendommen er konstateret tæt på skel til Ejendommen og aftager kraftigt væk fra skel. Det fremgår af regionens indledende forureningsundersøgelse af naboejendommen, at kilden til de konstaterede indhold af TCE samt chlorerede nedbrydningsprodukter ikke kan fastlægges entydigt, men at der kan være tale om en skeloverskridende forurening stammende fra Ejendommen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere, for så vidt angår grundvandsforureningen med bl.a. TCE og chlorerede nedbrydningsprodukter på naboejendommen, lagt vægt på, at det fremgår af den indledende forureningsundersøgelse af naboejendommen, at strømningsretningen i det primære grundvandsmagasin ikke kunne fastlægges entydigt. Ifølge Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse af Ejendommen fra juli 2016 er den forventede strømningsretning i det primære magasin på Ejendommen overordnet set mod nordøst i overensstemmelse med det overordnede regionale strømningsmønster.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at en yderligere forureningsundersøgelse vil kunne afdække disse forhold nærmere.

3.2.2 Ad 2) Tidspunktet for forureningen

Af jordforureningslovens § 40, stk. 1, jf. § 39, fremgår, at miljømyndigheden kan påbyde en forurener, jf. § 41, stk. 3, nr. 1, 1. pkt., og nr. 2, at give de oplysninger, som har betydning for vurderingen af afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger vedrørende en eventuel forurening.

Ifølge lovens § 40, stk. 2, 1. pkt., kan påbud meddeles, uanset hvornår en mulig forurening er sket, dog ikke, hvis den mulige udledning fra en forureners virksomhed eller anlæg er ophørt før den 1. januar 1992.

Bestemmelsen finder anvendelse, hvis enten en forurening er sket løbende, og en del af denne løbende forurening er sket senere end den 1. januar 1992, eller hvis en forurening er sket den 1. januar 1992 eller senere. Det fremgår af bestemmelsens forarbejder, at dette gælder, uanset at der er tale om en afsluttet forurening, der er sket inden jordforureningslovens ikrafttræden.[5]

I relation til undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40 gælder ikke et krav om, at den væsentligste del af forureningen skal være sket efter den 1. januar 1992, eller at der skal være tale om en løbende emission. Efter Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis kræver et undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40, at miljømyndigheden godtgør, at udledningen fra forurenerens virksomhed eller anlæg med overvejende sandsynlighed enten kan være fortsat efter eller er sket den 1. januar 1992.[6]

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på baggrund af sagens oplysninger, at forureningen under den vestlige bygning på Ejendommen med overvejende sandsynlighed er sket løbende som et udslag af klagers driftsaktiviteter i den vestlige bygning, og at forureningen med overvejende sandsynlighed er sket eller fortsat efter den 1. januar 1992.

Ud fra de foreliggende oplysninger er det ikke muligt præcist at fastlægge, hvornår forureningen er sket. Det fremgår imidlertid af sagens oplysninger, at der er tale om en forurening med chlorerede opløsningsmidler og nedbrydningsprodukter heraf, og at klager har oplyst, at chlorerede opløsningsmidler har været anvendt i den vestlige bygning indtil 1996, hvor et trianlæg, der var placeret i bygningen, ifølge klager blev fjernet.

For så vidt angår oplysningen om det nævnte trianlæg i den vestlige bygning bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at der ikke fremgår oplysninger herom i den historiske redegørelse i Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse af Ejendommen fra juli 2016. Oplysningen om trianlægget, der stammer fra klager, er imidlertid lagt til grund af Rødovre Kommune i den påklagede afgørelse. Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at forureningen, der træffes under den vestlige bygning, i det væsentligste kan stamme fra driften af det nævnte trianlæg, og at anlægget blev fjernet i 1996. Nævnet bemærker, at de maksimale koncentrationer af TCE i poreluftprøven under den nordlige del af den vestlige bygning (P4) indikerer tilstedeværelsen af et forureningshotspot, som kan være knyttet til det omtalte trianlæg.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på denne baggrund, at betingelserne for at meddele påbud efter § 40 i jordforureningsloven som udgangspunkt er opfyldt i nærværende sag.

Som begrundet ovenfor finder Miljø- og Fødevareklagenævnet, at forureningen med overvejende sandsynlighed er fortsat efter den 1. januar 1992, jf. jordforureningslovens § 40, stk. 2.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder det endvidere sandsynligt, at yderligere undersøgelser vil kunne bidrage til en mere præcis bestemmelse af forureningens omfang og udbredelse og kilden til forureningen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved vurderingen navnlig lagt vægt på, at omfanget og udbredelsen af den konstaterede poreluftforurening med chlorerede opløsningsmidler, navnlig TCE, og nedbrydningsprodukter heraf ikke er endeligt klarlagt ved den allerede udførte undersøgelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker endvidere, at Højesteret i U 2014.790 H fastslog, at alt grundvand er omfattet af beskyttelsesinteressen i jordforureningsloven, og at enhver risiko for skadelig påvirkning af grundvandet, efter en konkret vurdering, vil kunne begrunde et oprensningspåbud, uanset om det pågældende grundvand anvendes eller er egnet til anvendelse som drikkevandsressource.

3.2.3 *Ad 3) Proportionalitetsprincippet*

Det fremgår af jordforureningslovens forarbejder, at både påbudshjemlerne i §§ 40 og 41 skal administreres under hensyn til det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip.[7]

Det indebærer blandt andet, at jordforureningslovens udgangspunkt om, at al forurening skal fjernes, og den hidtidige tilstand genoprettes, kan fraviges, hvis udgifterne hertil ikke står i et rimeligt forhold til den fare for miljø eller menneskers sundhed, som ligger til grund for påbuddet.

En forurening kan derfor ikke kræves yderligere undersøgt, hvis udgifterne til undersøgelserne vil være uforholdsmæssige i forhold til de risici, som den mulige forurening indebærer for natur, miljø og menneskers sundhed. Det må herunder tages i betragtning, at de beskyttelsesinteresser, som jordforureningsloven skal værne, kan være vanskelige at bedømme i et økonomisk perspektiv.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at det ikke vil være uproportionalt at påbyde klager at foretage yderligere undersøgelser efter jordforureningslovens § 40.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved vurderingen navnlig lagt vægt på, at den konstaterede forurening ikke er endeligt afgrænset hverken i poreluften under den vestlige bygning eller i grundvandet under bygningen. På baggrund af sagens oplysninger, herunder Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse, er det nævnets vurdering, at forureningen med chlorerede opløsningsmidler og nedbrydningsprodukter heraf vil kunne udgøre en risiko ved en mere følsom fremtidig arealanvendelse og for grundvandet. Nævnet bemærker, at der er konstateret en kraftig poreluftsforurening med især TCE under den vestlige bygning med en overskridelse af Miljøstyrelsens afdampningskriterium for TCE med en faktor 8.000 i den ene af poreluftsprøverne (P4). Beregningerne i Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse viser videre, at der ikke vil ske en reduktion af indholdet af TCE, cis- og trans-1,2-dichlorethylen samt vinylchlorid i det primære grundvandsmagasin.

Det kan endvidere ikke udelukkes, at forureningsundersøgelsen vil kunne påvise andre kilder til forureningen under den vestlige bygning. Yderligere forureningsundersøgelser er derfor nødvendige.

Det er imidlertid Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse, at det tillige følger af det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, at der ikke kan meddeles påbud om undersøgelse af en forurening efter jordforureningslovens § 40, hvis det på forhånd kan udelukkes, at der kan meddeles påbud om oprensning mv. enten efter jordforureningslovens § 41 eller miljøbeskyttelseslovens[8] § 69.[9]

Anvendelsen af jordforureningslovens § 41 forudsætter, at forureningen – eller i hvert fald den væsentligste del heraf – er sket den 1. januar 2001 eller senere. Hvis en forurening, der er sket før den 1. januar 2001, fortsætter efter denne dato, følger det af jordforureningslovens § 42, at miljømyndigheden skal godtgøre, at den væsentligste del af forureningen er sket den 1. januar 2001 eller senere.

Er forureningen eller den væsentligste del heraf sket inden den 1. januar 2001, kan der efter omstændighederne meddeles oprensningspåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69, hvilket dog forudsætter, at miljømyndigheden kan dokumentere, at forureningen skyldes påbudsadressatens ansvarspådragende (herunder uforsvarlige) adfærd.

Som anført i afsnit 3.2.2 har Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke fundet grundlag for at tilsidesætte Rødovre Kommunes vurdering af, at forureningen, der er truffet under den vestlige bygning, i det væsentligste stammer fra driften af trianlægget, og at anlægget blev fjernet fra bygningen i 1996. Det følger heraf, at den omhandlede forurening eller den væsentligste del heraf er sket inden den 1. januar 2001, hvorfor det på forhånd kan udelukkes, at der senere vil kunne meddeles et oprensningspåbud efter jordforureningslovens § 41 til klager.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder derimod, at det ikke på forhånd kan udelukkes, at der kan meddeles et efterfølgende påbud om oprensning af forureningen i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 69.

Miljø- og Fødevarenævnet har herved vurderet, at det ikke på det foreliggende grundlag kan udelukkes, at den af Rødovre Kommune påbudte afgrænsende forureningsundersøgelse vil kunne tilvejebringe dokumentation for, at forureningen skyldes klagers ansvarspådragende, herunder uforsvarlige, adfærd.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at der ikke fremgår nærmere oplysninger i sagen om trianlægget i den vestlige bygning, herunder om dets etablering, udformning og placering i bygningen, og at yderligere forureningsundersøgelser som nævnt ovenfor vil kunne påvise andre kilder til forureningen under den vestlige bygning.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder videre, at det ikke er muligt ud fra de foreliggende oplysninger at bestemme, om forureningen helt eller delvist kan hidrøre fra spild eller en utæthed i det nævnte trianlæg. Nævnet bemærker, at forureningen hverken i poreluften eller i grundvandet er afgrænset ved Region Hovedstadens indledende forureningsundersøgelse.

Det kan efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse ikke føre til et andet resultat, at der ikke i sagen er oplysninger, som tyder på, at Rødovre Kommune ved sine tilsyn på virksomheden har konstateret ulovlige forhold. Nævnet finder, at dette forhold ikke i sig selv udelukker, at klager kan have udvist et ansvarspådragende forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder endelig, at klagers synspunkt om, at et eventuelt efterfølgende oprensningspåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69, er udelukket som følge af forældelse, ikke kan føre til et andet resultat.

Det er således Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse, at de almindelige forældelsesregler ikke finder anvendelse i relation til tilsynsmyndighedernes adgang til at meddele påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69, idet der ikke er tale om en fordring i forældelsesreglernes forstand. Det ændrer ikke herpå, at et oprensningspåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 69 forudsætter, at der foreligger et erstatningsretligt ansvarsgrundlag, da tilsynsmyndighedens "krav" på lovliggørelse ikke hviler på et erstatningsretligt, men derimod et offentligretligt grundlag.

3.3 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr ikke, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

3.4 *Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse*

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Rødovre Kommunes afgørelse af 15. december 2017 påbud om undersøgelse af forureningen under den vestlige bygning på matr.nr. [F1] beliggende [A1], 2610 Rødovre.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

4. Bilag 1

Situationsplan over [A1], 2610 Rødovre (bilag 2 til Region Hovedstadens Indledende forureningsundersøgelse, juli 2016)

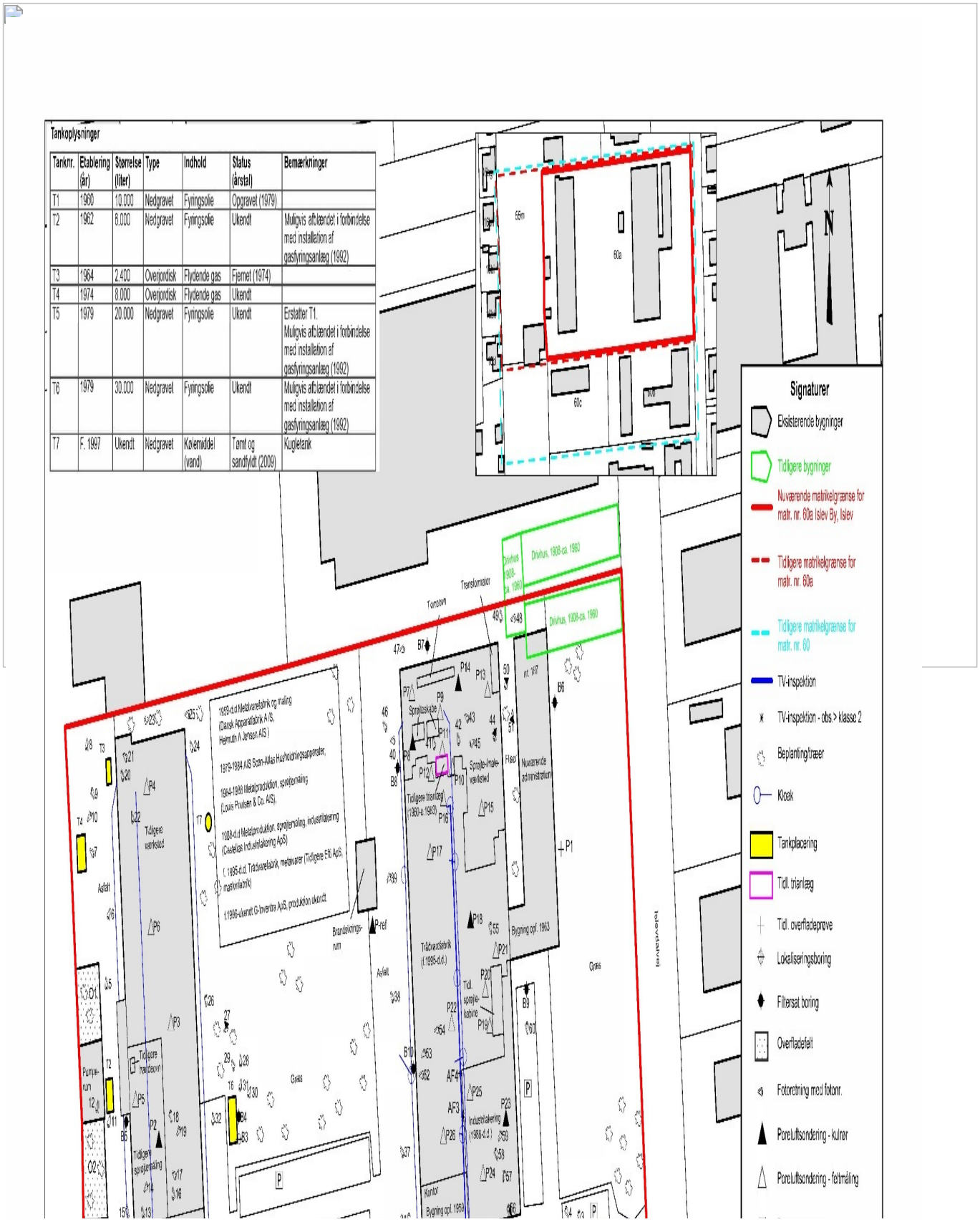

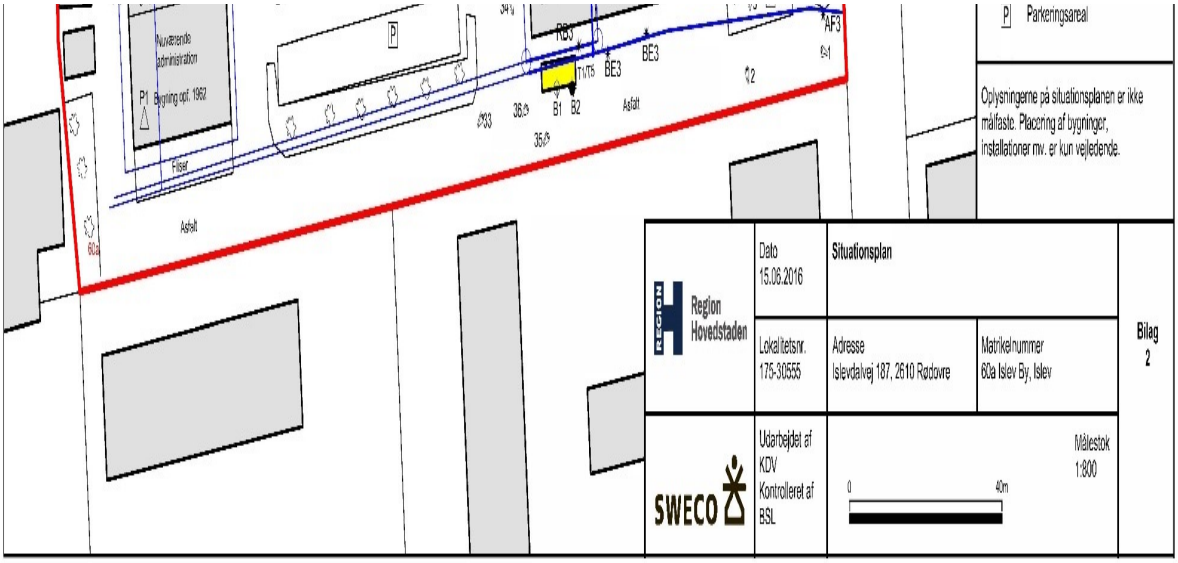

5. Bilag 2

Analyseresultater for poreluftprøver (tabel 7.2a i Region Hovedstadens Indledende forureningsundersøgelse, juli 2016, side

Islevdalvej 187, 2610 Rødovre

Tabel 7.2a Analyseresultater for poreluftprøver (µg/m³)

	Pref	P1	P2	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P8	P9	P10	P11	P12	P13	Detektions-grænse 1)	Afdampnings-kriterium 2)
Metode	Kulrør	Felt	Felt	Kulrør	Felt	Felt	Felt	Felt	Felt	Felt	Kulrør	Felt	Felt	Felt	Felt	Felt	Felt/kulrør	
PID		0	<		<	3	<	<	<	0		1	2	4	3	0	1/-	-
Olieprodukter																		
Total kulbrinter	<	i.a.	i.a.	70	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/50	100
Benzen	**0,58**	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	**7**	**19**	<	<	3/0,10	0,13
Toluen	2,3	<	<	1,5	<	<	<	<	24	11	8,9	296	**654**	**1.720**	310	29	3/0,10	400
Ethylbenzen	0,20	<	<	0,87	<	<	<	<	14	<	0,80	**103**	**631**	**3.930**	**517**	**50**	10/0,1	100
Xylener*	1,0	<	<	4,5	<	<	<	<	74	11	4,4	**439**	**604**	**4.300**	**578**	**163**	20/0,10	
Naphtalen	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/0,50	40
C9-aromater	<	i.a.	i.a.	2,8	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	1,2	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/0,50	30
C10-aromater	<	i.a.	i.a.	0,56	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/0,50	
Chlorerede opløsningsmidler																		
Chloroform	0,23	<	<	1,5	<	5	<	<	<	<	0,95	<	**20**	**20**	<	<	2/0,10	20
1,1,1-trichlorethan	<	<	<	0,68	<	8	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	3/0,10	500
Tetrachlormethan	0,55	<	<	0,22	<	<	<	<	<	<	0,56	<	<	<	<	<	2/0,1	5
Trichlorethylen (TCE)	<	**4**	**301**	**240**	**234**	**8.080**	**48**	**722**	**86**	**75**	**77**	**1.810**	**10.300**	**4.230**	**1.330**	**58**	1/0,10	1
Tetrachlorethylen (PCE)	<	<	<	1,1	2	**41**	<	2	4	<	1,1	4	**13**	**11**	**6**	<	1/0,10	6
Vinylchlorid	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	5/0,40	0,04
1,1-dichlorethylen	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	3/1,0	10
Trans-1,2-dichlorethylen	<	<	<	<	<	25	<	<	<	<	<	<	**52**	42	9	<	2/1,0	400
Cis-1,2-dichlorethylen	<	<	<	<	<	198	<	16	<	<	<	55	**389**	126	<	<	2/1,0	
1,2-dichlorethan	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/1,0	0,1
1,1-dichlorethan	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/1,0	-
Polære opløsningsmidler																		
Isopropanol	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/5,0	1000
Ethylacetat	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/5,0	-
Butylacetat	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/5,0	100
Acetone	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/5,0	400
Methylethylketon	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/5,0	-
Isobutanol	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/5,0	-
n-butanol	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/5,0	-
1-methoxy-2-propylacetat	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/5,0	-
Methylisobutylketon (MIBK)	<	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	<	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	i.a.	-/5,0	-

1) Detektionsgrænse angivet af analyselaboratoriet i µg/m3- højeste detektionsgrænse for stofferne er angivet
2) Miljøstyrelsens vejledende afdampningskriterier /7/
<: Mindre end detektionsgrænsen
i.a.: Ikke analyseret
Fed + lysegrå: *Overskridelser af afdampningskriteriet*
- : Detektionsgrænse eller kvalitetskriterium er ikke fastsat **): Resultaterne for alle enkeltstofferne kan ses i bilag 7*

Sa

18

Da

27

20

En

Jordforureningslo...